

Euroopa Andmekaitseinspektori arvamuse kokkuvõte, milles käsitletakse komisjoni soovitus- arukate mõõtmissüsteemide arendamiseks ettevalmistumise kohta

(Arvamuse täistekst (inglise, prantsuse ja saksa keeles) on Euroopa Andmekaitseinspektori veebilehel <http://www.edps.europa.eu>)

(2012/C 335/08)

1. Sissejuhatus

1.1. Euroopa Andmekaitseinspektoriga konsulteerimine

1. 9. märtsil 2012 võttis komisjon vastu soovitusel arukate mõõtmissüsteemide arendamiseks ettevalmistumise kohta (edaspidi „soovitus“) ⁽¹⁾. Soovitus saadeti Euroopa Andmekaitseinspektorile konsulteerimiseks 19. märtsil 2012.

2. Enne soovitusel vastuvõtmist anti Euroopa Andmekaitseinspektorile võimalus esitada mitteametlikke märkusi. Mõningaid neist märkustest on soovitusel arvesse võetud. Selle tulemusena on soovitusel tugevdatud andmekaitsemeetmeid.

3. Euroopa Andmekaitseinspektoril on hea meel, et komisjon konsulteeris temaga ka ametlikult ning et käesolevale arvamusele on viidatud soovitusel preambulis.

1.2. Soovitusel eesmärgid ning taust

4. Soovitusel eesmärk on anda liikmesriikidele suuniseid arukate mõõtmissüsteemide arendamiseks ettevalmistumise kohta ⁽²⁾ Euroopas. Nii elektri kui ka gaasiturul on kasutuselevõtuni kavas jõuda 2020. aastaks ning selle kulud ja tulud tuleb ökonoomselt hinnata. Kõik liikmesriigid peavad tegema sellise hindamise 3. septembriks 2012 ⁽³⁾.

5. Soovitusel oluline osa (I jaotis) on pühendatud andmekaitsele. Oluline on, et soovitusel kutsutakse üles koostama andmekaitsele avaldatava mõju hindamise näidismall ⁽⁴⁾ (edaspidi „vorm“) ning esitama artikli 29 alusel asutatud andmekaitse töörühmale nõu saamiseks 12 kuu jooksul alates soovitusel avaldamisest ⁽⁵⁾.

6. Näidismalli esimest versiooni kavandatakse praegu komisjoni arukate võrkude töörühma 3. eksperdirühmas. Komisjon asutas töörühma enne soovitusel vastuvõtmist, et pakkuda nõu arukate võrkude küsimuses. Töörühma üks alarühm – 2. eksperdirühm – keskendub turvalisuse ja andmekaitse aspektidele. Rühm koosneb peamiselt tööstuse esindajatest (koos mõne kodanikuühiskonna ja tarbijarühmade esindajaga) ⁽⁶⁾.

7. Komisjon järgib pehmel õigusel põhinevat lähenemisviisi, ühendades i) komisjoni soovitusel, mis hõlmab andmekaitset ja muid küsimusi, ning ii) lisasuunised liikmesriikidele andmekaitsele avaldatava mõju hindamise näidismalli näol, mida kasutavad vabatahtlikult osalejad tööstusest. See lähenemine põhineb kogemustel, mis on saadud raadiosagedustuvastuse rakenduste jaoks teostatava eraelu puutumatusel

⁽¹⁾ COM(2012) 1342 final.

⁽²⁾ Lühikest sissejuhatusel arukasse mõõtmissüsteemidesse ja arukatesse võrkudesse vt punkt 2.1 allpool.

⁽³⁾ Kasutuselevõttu ning kulude ja tulude analüüsi nõutakse i) direktiiviga 2009/72/EÜ, mis käsitleb elektrienergia siseturu ühiseeskirju ning millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2003/54/EÜ (ELT L 211, 14.8.2009, lk 55) ning ii) direktiiviga 2009/73/EÜ, mis käsitleb maagaasi siseturu ühiseeskirju ning millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2003/55/EÜ (ELT L 211, 14.8.2009, lk 94). Komisjoni ettepanekus võtta vastu direktiiv energiatõhususe kohta (KOM(2011) 370 (lõplik) (edaspidi „energiatõhususe direktiiv“), mis on praegu seadusandluses, sisaldab lisasätteid aruka mõõtmise kohta.

⁽⁴⁾ Seoses andmekaitsele avaldatava mõju hindamisega tuleb märkida, et komisjoni ettepanekuga üldise andmekaitseraamistikku muutmise kohta kavatakse muuta andmekaitsele avaldatava mõju hindamine teatavates olukordades kohustuslikuks ning näha ette täpsemad suunised selle kohta, kuidas tuleks mõju hindamine teostada. Vt komisjoni ettepanek võtta vastu määrus üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise kohta (COM(2012) 11 final), artikkel 33. Vt ka Euroopa Andmekaitseinspektori 7. märtsi 2012. aasta aramus isikuandmete kaitse reformi paketi kohta, punktid 200–205, kättesaadav aadressil http://www.edps.europa.eu/EDPSWEB/edps/Consultation/Reform_package;jsessionid=46ACCFDB9005EB950DF9C7D58BDE5377

⁽⁵⁾ Vt soovitusel punkt 5.

⁽⁶⁾ Lisatevet töörühma ja 2. eksperdirühma töö kohta leiab töörühma veebilehelt aadressil http://ec.europa.eu/energy/gas_electricity/smartgrids/taskforce_en.htm

ja andmekaitse mõjuhindamise raamistikku käsitleva tööstuse ettepaneku arendamise ja muutmise saadud kogemustel lähtuvalt artikli 29 alusel asutatud töörühma märkustest ⁽¹⁾. Komisjon ei ole siiski välistanud vajadust seadusandlikku meetme järele riigi ja/või Euroopa tasandil ⁽²⁾.

1.3. Euroopa Andmekaitseinspektori arvamuse eesmärgid, põhisõnumid ning struktuur

8. Kuigi käesolev Euroopa Andmekaitseinspektori aramus võetakse vastu vastusena komisjoni soovitusel, ei piirdu see rangelt selle soovitusel sisuga, sest aruka mõõtmisüsteemi kasutuselevõttuga on seotud mitu olulist andmekaitse aspekti, mida ei ole soovitusel endas täielikult käsitletud. Euroopa Andmekaitseinspektor tuletab siinjuures lisaks meelde oma ametlikke märkusi energiatõhususe ettepaneku kohta ⁽³⁾.

9. Euroopa Andmekaitseinspektori arvamusel on kolm peamist eesmärki ja sõnumit.

— Esiteks hinnatakse arvamuses soovitusel: esimese asjana tunnustatakse soovitusel, tuuakse esile selle saavutused, kuid kritiseeritakse ka selle puudusi, sealhulgas ebapiisavat täpsust.

— Teiseks leiab Euroopa Andmekaitseinspektor, et kuna soovitusel ei ole esitatud täpsemaid ja praktilisemaid suuniseid andmekaitse kohta, saab teatavaid suuniseid anda veel andmekaitsele avaldatava mõju hindamise näidisvormis, mida praegu koostatakse. Seetõttu nähakse arvamuses ette mitu konkreetset soovitusel näidisvormile.

— Kolmandaks kutsutakse arvamuses komisjoni üles hindama, kas peale soovitusel ja näidisvormi vastuvõtmise on ELi tasandil vaja veel täiendavaid seadusandlike meetmeid, ning esitatakse mitu konkreetset soovitusel võimalike seadusandlike meetmete kohta.

10. Nende eesmärkide valguses on aramus üles ehitatud järgmisel:

— 2. jaotises esitatakse lühike sissejuhatus arukate mõõtmisüsteemide ja arukate võrkude mõistetes ning selgitatakse nendega seoses tekkivaid andmekaitseküsimusi;

— 3. jaotises esitatakse üldised märkused soovitusel kasutatud komisjoni lähenemise kohta, arutatakse vajadust täiendavate seadusandlike meetmete järele ning esitatakse soovitusel võimalike seadusandlike meetmete kohta;

— 4. jaotises kirjeldatakse teatavaid põhiprobleeme, mida Euroopa andmekaitseinspektori arvates tulnuks soovitusel üksikasjalikumalt käsitleda. Mõningaid neid soovitusel võivad kasutada ka Euroopa või riikide tasandi seadusandjad täiendavate reguleerivate või seadusandlike meetmete kaalumisel. Teisi võib käsitleda väljatöötatavas andmekaitsele avaldatava mõju hindamise näidisvormis;

— 5. jaotises esitatakse paar konkreetset soovitusel andmekaitsele avaldatava mõju hindamise meetodikale ning väljatöötatava näidisvormi sisule. Neid tuleks käsitleda koostoimes 4. jaotisega.

6. Järeldused

68. Arukate mõõtmisüsteemide kasutuselevõtt kogu Euroopas võib kaasa tuua suurt kasu, kuid see sisaldab ka olulisi riske isikuandmete kaitsele. See võimaldab isikuandmete massilist kogumist Euroopa majapidamiste kohta ning see võib viia selle jälgimiseni, mida majapidamise liikmed oma kodus teevad. Neid riske arvestades on Euroopa Andmekaitseinspektoril hea meel jõupingutuste üle, mida komisjon on

⁽¹⁾ Vt http://ec.europa.eu/information_society/policy/rfid/documents/info-2011-00068.pdf ja http://cordis.europa.eu/fp7/ict/enet/documents/rfid-pia-framework-a29wp-opinion-11-02-2011_en.pdf

⁽²⁾ Tuleb märkida, et praegu ei ole selle pehmele õigusele põhineva lähenemise tõhususe kohta tehtud raadiosagedustasutuse valdkonnas ühtegi hindamist ning puudub üldiselt kättesaadav teave sellise lähenemise tõhususe kinnituseks.

⁽³⁾ Euroopa Andmekaitseinspektori 27. oktoobri 2011. aasta kiri energeetikavolinikule Günther H. Oettingerile ettepaneku kohta võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv, milles käsitletakse energiatõhusust ja millega tunnustatakse kehtetuks direktiivid 2004/8/EÜ ning 2006/32/EÜ; kättesaadav aadressil http://www.edps.europa.eu/EDPSWEB/webdav/site/mySite/shared/Documents/Consultation/Comments/2011/11-10-27_Letter_Oettinger_EN.pdf

soovituses teinud, et pakkuda liikmesriikidele suuniseid meetmete kohta, mida tuleks võtta selle tagamiseks, et arukad mõõtmis- ja võrgusüsteemid töötatakse välja ja et neid kasutatakse piisavaid andmekaitsemeetmeid arvestades.

69. Euroopa Andmekaitseinspektor hindab jõupingutusi, mida komisjon on teinud, et kasutada ära äsja väljapakutud mõisteid nagu lõimitud andmekaitse ning praktilisi vahendeid, nagu andmekaitsele avaldatava mõju hindamised ning turvarikkumistest teatamised. Euroopa Andmekaitseinspektor toetab eelkõige komisjoni kava koostada andmekaitsele avaldatava mõju hindamise näidismall ning esitada see artikli 29 alusel asutatud töörühmale nõu saamiseks.

70. Euroopa Andmekaitseinspektor kahetseb, et soovituses ei ole esitatud täpsemaid ja praktilisemaid suuniseid andmekaitse kohta. Siiski leiab ta, et mõningaid suuniseid saab anda veel praegu koostamisel olevas näidismallis. Seetõttu esitatakse arvamuses soovitusi vormi kohta ning rõhutatakse, et vorm peab pakkuma konkreetseid ja praktilisi juhtnööre: parima tava ja parimate kättesaadavate meetodite kogum. Samuti on väga oluline, et näidismallis järgitaks usaldusväärset metoodikat ning viidaks muu hulgas iga risk selgelt kokku asjakohase kontrollimeetmega.

71. Lisaks kutsutakse arvamuses komisjoni üles hindama, kas ELi tasandil on vaja täiendavaid seadusandlike meetmeid, ning esitatakse soovitused selliste võimalike seadusandlike meetmete kohta. Mõningaid neid soovitusi saab juba rakendada energiatõhususe direktiivi muutmisega, mida praegu käsitletakse nõukogus ja parlamendis. Need peaksid sisaldama vähemalt kohustuslikku nõuet vastutavatele töötajatele teostada andmekaitsele avaldatava mõju hindamine ning kohustust teavitada isikuandmete kuritarvitamisest (punkt 4.7).

72. Peale selle soovib Euroopa Andmekaitseinspektor järgmist:

- täpsemate suuniste andmine töötlemise õigusliku aluse kohta ning andmesubjektide võimalused: eelkõige tuleks teha selget vahet nende eesmärkide vahel, mille jaoks võib energiatarbimise andmeid ilma kliendi nõusolekuta töödelda, ning nende vahel, mille jaoks on vaja kliendi nõusolekut (punkt 4.2);
- PETS-i ja muu parima võimaliku tehnika kohustuslik kohaldamine andmete minimeerimiseks (punkt 4.3);
- eri isikute rollide ja kohustuste selgitamine andmekaitse vaatenurgast (punkt 4.4);
- täpsemate suuniste andmine säilitamisperioodide kohta; põhimõtteliselt peaks üksikasjalikke tarbimisandmeid majapidamiste kohta olema lubatud säilitada üksnes seni, kuni on seaduslikult lubatud vaidlustada arvet või nõuda makset, ning üksnes sellise üksikasjalikkuse tasemega, mis on vajalik arve jaoks (piiramata tarbija õigust pikemale säilitusajale nõusoleku alusel, näiteks sihipärase energiaalase nõu saamiseks) (punkt 4.5);
- tarbijate otsese juurdepääsu tagamine nende energiatarbimise andmetele ning tõhusad meetodid andmesubjektide teavitamiseks nende andmete töötlemisest; see peaks hõlmama andmekaevandamise puhul individuaalsete profiilide avaldamist ning andmete kaevandamiseks kasutatud algoritmide loogikat; esitada tuleks ka kõikehõlmav teave seoses võimalike kaugjuhitavate sisse- ja väljalülitamisfunktsioonide olemasoluga (punkt 4.6).

Brüssel, 8. juuni 2012

Euroopa andmekaitseinspektori asetäitja

Giovanni BUTTARELLI
